

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

30. travnja 2014. *

„Sektor telekomunikacija – Elektroničke komunikacijske mreže i usluge – Slobodno pružanje usluga – Članak 56. UFEU-a – Direktiva 2002/21/EZ – Prekogranično pružanje paketa radijskih i televizijskih programa – Uvjetovani pristup – Nadležnost državnih regulatornih tijela – Registracija – Obveza uspostave poslovnog nastana“

U predmetu C-475/12,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Fővárosi Törvényszék (Mađarska), odlukom od 27. rujna 2012., koju je Sud zaprimio 22. listopada 2012., u postupku

UPC DTH Sàrl

protiv

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökhelyettese,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta, predsjednica vijeća, J. L. da Cruz Vilaça (izvjestitelj), G. Arestis, J.-C. Bonichot i A. Arabadžiev, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: C. Strömholm, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 20. studenoga 2013.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za UPC DTH Sàrl, G. Ormai, D. Petrányi, Z. Okányi, P. Szilas i E. Csapó, *ügyvédek*,
- za Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökhelyettese, N. Beke, u svojstvu agenta, uz asistenciju G. Molnár-Bíró, *ügyvéd*,
- za mađarsku vladu, K. Szijjártó, Z. Fehér i G. Koós, u svojstvu agenata,
- za belgijsku vladu, M. Jacobs i T. Materne, u svojstvu agenata,
- za češku vladu, M. Smolek i T. Müller, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: mađarski

- za litavsku vladu, D. Kriauciūnas i D. Stepanienė, u svojstvu agenata,
  - za nizozemsku vladu, M. Bulterman i C. Wissels, u svojstvu agenata,
  - za rumunjsku vladu, R.-H. Radu kao i R.-I. Munteanu i I. Bara-Bușilă, u svojstvu agenata,
  - za slovačku vladu, B. Ricziová, u svojstvu agenta,
  - za Europsku komisiju, G. Braun, L. Nicolae i K. Talabér-Ritz, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 30. siječnja 2014.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 2. točaka (c) i (f) Direktive 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (Okvirna direktiva) (SL L 108, str. 33.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 49., str. 25.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/140/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. (SL L 337, str. 37.; SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 50., str. 68.; u daljnjem tekstu: Okvirna direktiva), kao i članka 56. UFEU-a.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između UPC DTH Sàrl (u daljnjem tekstu: UPC), društva prema luksemburškom pravu, i Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökhelyettese (potpredsjednik nacionalnog tijela za komunikacije i medije, u daljnjem tekstu: NMHH) o postupku nadzora tržišta mađarskih elektroničkih komunikacija prema UPC-u.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Članak 1. Direktive 98/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 1998. o pravnoj zaštiti usluga koje se temelje na uvjetovanom pristupu ili usluga koje pružaju uvjetovani pristup (SL L 320, str. 54.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 8., str. 10.) propisuje:

„Cilj ove Direktive je usklađivanje propisa država članica o mjerama u borbi protiv nezakonitih uređaja koji omogućuju neovlašteni pristup zaštićenim uslugama.“

Novi regulatorni okvir koji se primjenjuje na elektroničke komunikacijske usluge

- 4 Novi regulatorni okvir koji se primjenjuje na elektroničke komunikacijske usluge (u daljnjem tekstu: NRO) sastoji se od Okvirne direktive i uz nju četiriju posebnih direktiva, među kojima su Direktiva 2002/20/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o ovlaštenju u području elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga (Direktiva o ovlaštenju) (SL L 108, str. 21.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 53., str. 62.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/140 (u daljnjem tekstu: Direktiva o ovlaštenju), Direktiva 2002/19/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o pristupu i međusobnom povezivanju elektroničkih komunikacijskih mreža i pripadajuće opreme (Direktiva o pristupu) (SL L 108, str. 7.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 38., str. 69.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/140 (u daljnjem tekstu:

Direktiva o pristupu), i Direktiva 2002/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama (Direktiva o univerzalnoj usluzi) (SL L 108, str. 51.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 50., str. 3.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/136/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. (SL L 337, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 224., u daljnjem tekstu: Direktiva o univerzalnoj usluzi).

– Okvirna direktiva

5 Uvodna izjava 7. Okvirne direktive navodi:

„Odredbe ove Direktive i posebnih direktiva ne dovode u pitanje mogućnost da svaka država članica poduzima neophodne mjere s ciljem zaštite njenih osnovnih sigurnosnih interesa, očuvanja općeg interesa i javne sigurnosti, dopuštanja istražnih radnji, otkrivanja i sudskog gonjenja kaznenih djela, kao i uspostavljanja, od strane državnih regulatornih tijela, posebnih i proporcionalnih obveza za pružatelje elektroničkih komunikacijskih usluga.“

6 Članak 1. stavci 1. i 3. te direktive propisuju:

„1. Ovom se Direktivom utvrđuje usklađeni okvir za pravno uređenje elektroničkih komunikacijskih usluga, elektroničkih komunikacijskih mreža, pristupne opreme i srodnih usluga [...]. Ovom se Direktivom navode zadaće državnih regulatornih tijela i utvrđuje serija postupaka kako bi se osigurala usklađena primjena regulatornog okvira u cijeloj Zajednici.

3. Ova Direktiva i posebne direktive ne dovode u pitanje mjere donesene na razini Zajednice ili na nacionalnoj razini u skladu s zakonodavstvom Zajednice, u vezi s postizanjem ciljeva od općeg značaja, posebno što se tiče propisivanja sadržaja i audiovizualne politike.“

[...]

7 Članak 2. Okvirne direktive, naslovljen „Definicije“, predviđa:

„Za potrebe ove Direktive:

(a) ‚elektronička komunikacijska mreža‘ znači sustave prijenosa [...] koji dopuštaju prijenos signala žičanim [...] ili drugim elektromagnetskim sredstvom, što uključuje satelitske mreže, [...]

[...]

(c) ‚elektronička komunikacijska usluga‘ znači usluga koja se uobičajeno pruža uz naknadu i sastoji se u cijelosti, ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama, uključujući telekomunikacijske usluge i usluge prijenosa u radiodifuzijskim mrežama, ali isključujući usluge pružanja sadržaja i obavljanja uredničkog nadzora nad sadržajem koji se prenosi korištenjem elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga; ona ne obuhvaća usluge informacijskog društva, u skladu s definicijom iz članka 1. Direktive 98/34/EZ, koje se ne sastoje, u cijelosti ili većim dijelom, od prijenosa signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama;

[...]

(e.a.) ‚srodne usluge‘ znače one usluge povezane s elektroničkom komunikacijskom mrežom i/ili elektroničkom komunikacijskom uslugom, koje omogućavaju i/ili podržavaju osiguranje usluga preko te mreže i/ili usluge, ili za to imaju mogućnost, a uključuju, *inter alia*, [...] sustave uvjetovanog pristupa [...]

(f) ‚sustav uvjetovanog pristupa‘ znači bilo koja tehnička mjera i/ili rješenje kojim se omogućuje pristup zaštićenim radiodifuzijskim uslugama u razumljivom obliku uz uvjet plaćanja pretplate ili drugi oblik prethodnog pojedinačnog odobrenja;

[...]

(k) ‚pretplatnik‘ znači svaka fizička ili pravna osoba koja je sklopila ugovor s [pružateljem] javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga o pružanju tih usluga;

[...]“

8 Iz članka 8. stavka 1. Okvirne direktive proizlazi da države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela poduzmu sve opravdane mjere u svrhu promicanja tržišnog natjecanja u području pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga, razvoja unutarnjeg tržišta i potpore interesa građana Europske unije te da su te mjere proporcionalne tim ciljevima.

– Direktiva o ovlaštenju

9 Uvodna izjava 15. te direktive navodi:

„Uvjeti koji se mogu postaviti u okviru općeg ovlaštenja i posebnih prava korištenja trebaju biti ograničeni samo na one koji su strogo nužni za osiguranje udovoljavanja zahtjevima i obvezama iz prava Zajednice i nacionalnog zakonodavstva sukladnog pravu Zajednice.“

10 Članak 3. Direktive o ovlaštenju, naslovljen „Opće ovlaštenje za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga“, u svojim staccima 2. i 3. predviđa:

„2. Pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga, ne dovodeći u pitanje posebne obveze iz članka 6. stavka 2. ili prava korištenja iz članka 5., može podlijegati jedino općem ovlaštenju. Od poduzeća se može tražiti da dostavi prijavu, ali se ne može tražiti da ishodi izričitu dozvolu ni bilo koji drugi upravni akt od državnog regulatornog tijela prije početka korištenja prava koja proizlaze iz ovlaštenja. Nakon prijave, kad se ona zahtijeva, poduzeće može započeti djelatnost podložno, gdje je to potrebno, odredbama o pravima korištenja iz članaka 5., 6. i 7.“

Od poduzeća koja pružaju prekogranične elektroničke komunikacijske usluge poduzećima u nekoliko država članica ne zahtijeva se da podnose više od jedne objave po dotičnoj državi članici.

3. Prijava iz stavka 2. ne obuhvaća više od izjave pravne ili fizičke osobe državnom regulatornom tijelu o namjeri započinjanja obavljanja djelatnosti elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga i podnošenje minimalnih informacija potrebnih kako bi državno regulatorno tijelo vodilo evidenciju ili popis davatelja elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga. Ove informacije moraju biti ograničene na ono što je nužno za identifikaciju davatelja, kao što su registracijski brojevi trgovačkih društava, davateljeve osobe za kontakt, davateljeva adresa, kratki opis mreže ili usluge te procijenjeni datum započinjanja djelatnosti.“

11 Članak 6. Direktive o ovlaštenju, naslovljen „Uvjeti u okviru općeg ovlaštenja i u okviru prava na korištenje radijskih frekvencija i brojeva te posebne obveze“, u svojim staccima 1. i 3. propisuje:

„1. Opće ovlaštenje za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga, prava na korištenje radijskih frekvencija i prava na korištenje brojeva mogu podlijegati jedino uvjetima navedenim Prilogu. Takvi su uvjeti nediskriminirajući, razmjerni i transparentni [...].“

[...]

3. Opće ovlaštenje sadrži samo uvjete koji se izričito odnose na taj sektor, a koji su navedeni u dijelu A Priloga i u njemu se ne mogu ponavljati uvjeti koji se na poduzeća primjenjuju na temelju drugog nacionalnog zakonodavstva.“

12 Članak 11. stavak 1. Direktive o ovlaštenju navodi:

„Ne dovodeći u pitanje obveze informiranja i izvješćivanja na temelju nacionalnog zakonodavstva koje se ne odnosi na opće ovlaštenje, državna regulatorna tijela mogu od poduzeća zahtijevati samo dostavu informacija na temelju općeg ovlaštenja [...], a koje su proporcionalne i objektivno opravdane [...].“

13 Uvjet 8. Dijela A Priloga Direktivi o ovlaštenju spominje pravila i uvjete zaštite potrošača specifične za sektor elektroničkih komunikacija.

– Direktiva o pristupu

14 Članak 9. stavak 1. Direktive o pristupu predviđa:

„U skladu s odredbama članka 8., državna regulatorna tijela mogu odrediti obveze transparentnosti u vezi s međupovezivanjem i/ili pristupom, kojima se traži od operatora da objave određene informacije, kao što su računovodstveni podaci, tehničke specifikacije, značajke mreže, odredbe i uvjeti ponude i uporabe [...].“

– Direktiva 2009/140

15 Uvodna izjava 5. Direktive 2009/140 navodi:

„Cilj je postepeno ublažavanje prethodnih (*ex-ante*) pravila svojstvenih za ovo područje s razvojem tržišnog natjecanja na ovom tržištu, te da, u konačnici, područje elektroničkih komunikacija uređuje samo pravo tržišnog natjecanja. S obzirom na jaku konkurentsku dinamiku tržišta elektroničkih komunikacija posljednjih godina, neophodno je da se uvedu prethodne (*ex-ante*) regulatorne obveze samo tamo gdje ne postoji učinkovito i održivo tržišno natjecanje.“

Mađarsko pravo

16 NRO je prenesen u mađarsko pravo, među ostalim, Zakonom br. C iz 2003. o elektroničkim komunikacijama [(Az elektronikus hírközlésről szóló törvény, *Magyar Közlöny* 2003/136 (XI.27)].

17 Članak 1. tog zakona navodi:

„(1) Ovaj se zakon primjenjuje

- a) na sve djelatnosti elektroničkih komunikacija koje se obavljaju na državnom području Mađarske ili prema tom državnom području kao i na sve djelatnosti tijekom kojih se emitira radijski signal;
- b) na sve fizičke i pravne osobe kao i na sva druga tijela koja nemaju pravnu osobnost i na njihove upravitelje koji pružaju usluge ili obavljaju djelatnost iz točke a) ili povezanu djelatnost.

[...]“

- 18 Prema članku 10. točki m) tog zakona, državno regulatorno tijelo bavi se, među ostalim, administrativnim pitanjima povezanim s prijavom elektroničkih komunikacijskih usluga, upravljanjem identifikacijskim oznakama, vođenjem propisanih upisnika, zaštitom od radijskih smetnji i nadzorom tržišta.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 19 UPC je trgovačko društvo registrirano u Luksemburgu koje s luksemburškog državnog područja pretplatnicima u drugim državama članicama, posebno u Mađarskoj, pruža pakete usluga radijske i audiovizualne radiodifuzije podvrgnute uvjetovanom pristupu i koji se mogu primati putem satelita.
- 20 Budući da UPC nije vlasnik satelitske infrastrukture, u tu svrhu koristi se uslugama trećih. Usto, nema nikakvu uredničku odgovornost za programe. Cijena naplaćena od korisnika usluge obuhvaća kako troškove prijenosa tako i naknade tijelima za radiodifuziju i društvima kolektivnog upravljanja u okviru objave njihovog sadržaja.
- 21 U Mađarskoj je NMHH nacionalno tijelo nadležno za područje elektroničkih komunikacijskih usluga.
- 22 U okviru restrukturiranja svojih djelatnosti u toj državi članici, UPC je od proljeća 2010. s prethodnikom NMHH-a vodio rasprave u pogledu, među ostalim, obveze za pružatelja elektroničkih komunikacijskih usluga da ga nadležno državno regulatorno tijelo registriira na državnom području na kojemu on ima namjeru pružati te usluge.
- 23 UPC je 8. listopada 2010. obavijestio NMHH da je podnio zahtjev za mišljenje nadležnom tijelu na temelju svojeg sjedišta, tj. Luksemburškom institutu za regulaciju (u daljnjem tekstu: ILR), kako bi se pojasnila njegova pravna situacija. ILR je izdao mišljenje navodeći da su luksemburška tijela teritorijalno nadležna u pogledu usluga koje pruža UPC i da, s obzirom na luksemburško pravo, usluga koju pruža to društvo nije elektronička komunikacijska usluga.
- 24 NMHH je kao prvostupanjsko tijelo odlukom od 21. listopada 2010. pokrenuo postupak nadzora tržišta u odnosu na UPC. U okviru tog postupka NMHH je naložio UPC-u da mu stavi na raspolaganje dokumentaciju o svojem ugovornom odnosu s jednim od svojih pretplatnika.
- 25 Pozivajući se, među ostalim, na mišljenje ILR-a, UPC je odbio priopćiti tražene podatke te je zatražio od NMHH-a okončanje postupka nadzora tržišta zbog nepostojanja međunarodne i materijalne nadležnosti. NMHH je potom odlukom od 10. prosinca 2010. odredio UPC-u novčanu kaznu od 300.000 mađarskih forinta (HUF) jer mu UPC nije priopćio tražene podatke. UPC je podnio žalbu na tu odluku potpredsjedniku NMHH-a koji je, kao drugostupanjsko tijelo, odbio tu žalbu.
- 26 UPC je zatim od suda koji je uputio zahtjev zatražio sudsko preispitivanje te odluke, pozivajući se na povredu nacionalnog prava. Fővárosi Törvényszék poništio je tu odluku iz postupovnih razloga i naložio potpredsjedniku NMHH-a da je preispita.
- 27 U okviru tog preispitivanja potpredsjednik NMHH-a proglasio se međunarodno i materijalno nadležnim i ponovno odbio žalbu UPC-a protiv prvostupanjske odluke, smanjujući nametnutu novčanu kaznu na 100.000 HUF.
- 28 UPC je zatim sudu koji je uputio zahtjev podnio tužbu za poništenje te odluke i prvostupanjske odluke.
- 29 Prema Fővárosi Törvényszék, rješenje spora koji se pred njim vodi zahtijeva prethodni odgovor, među ostalim, na pitanja o materijalnoj i teritorijalnoj nadležnosti mađarskih i luksemburških tijela te o usklađenosti usluge koju pruža UPC s pravom Unije.

30 U tim okolnostima Fővárosi Törvényszék odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1) Može li se članak 2. točka (c) [Okvirne direktive] tumačiti tako da se usluga u okviru koje pružatelj usluge naplatno pruža uvjetovani pristup paketu koji se prenosi putem satelita, a koji se sastoji od usluga radijske i televizijske radiodifuzije, može kvalificirati kao elektronička komunikacijska usluga?
- 2) Može li se [UFEU] tumačiti tako da sloboda pružanja usluga između država članica vrijedi za uslugu spomenutu u prvom pitanju ako se radi o usluzi koja se pruža iz Luksemburga na državnom području Mađarske?
- 3) Može li se [UFEU] tumačiti tako da, u slučaju usluge iz prvog pitanja, zemlja odredišta, kojoj je namijenjena usluga, ima pravo ograničiti pružanje tih usluga propisivanjem obveznog registriranja usluge u državi članici i osnivanja podružnice ili odvojenog pravnog subjekta, tako da se ta usluga može pružati samo preko podružnice ili odvojenog pravnog subjekta?
- 4) Može li se [UFEU] tumačiti tako da su postupci u vezi s uslugama iz prvog pitanja – neovisno o državi članici u kojoj djeluje ili je registrirano poduzeće koje pruža uslugu – u nadležnosti države članice koja je teritorijalno nadležna s obzirom na mjesto pružanja usluge?
- 5) Može li se članak 2. točka (c) [Okvirne direktive] tumačiti tako da je usluga iz prvog pitanja elektronička komunikacijska usluga ili je usluga opisana u prvom pitanju usluga uvjetovanog pristupa koja se pruža korištenjem sustava uvjetovanog pristupa, definiranog u članku 2. točki (f) te direktive?
- 6) S obzirom na gore navedeno, mogu li se odgovarajuće odredbe tumačiti tako da je pružatelj usluga iz prvog pitanja pružatelj elektroničke komunikacijske usluge u smislu prava [Unije]?”

O prethodnim pitanjima

- 31 Kao prvo, treba istaknuti da se prethodna pitanja koja je Sudu uputio nacionalni sud mogu podijeliti u dvije odvojene skupine, s obzirom na odredbe prava Unije čije se tumačenje traži.
- 32 Naime, prva skupina odnosi se na tumačenje Okvirne direktive s ciljem određivanja naravi i sadržaja djelatnosti koju obavlja UPC (prvo, peto i šesto pitanje), a druga skupina odnosi se na primjenu načela slobode pružanja usluga, kako je propisana u članku 56. UFEU-a, na usluge o kojima je riječ u glavnom postupku (drugo do četvrtog pitanja).

Tumačenje Okvirne direktive

- 33 Svojim prvim, petim i šestim pitanjem, koja treba razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita je li usluga koja se sastoji od naplatnog pružanja uvjetovanog pristupa paketu koji se prenosi putem satelita, a koji se sastoji od usluga radijske i televizijske radiodifuzije, obuhvaćena pojmom „elektroničke komunikacijske usluge“ u smislu članka 2. točke (c) Okvirne direktive ili se treba kvalificirati kao „sustav uvjetovanog pristupa“ u smislu članka 2. točke (f) te direktive. Sud koji je uputio zahtjev također želi znati treba li pružatelja takve usluge smatrati pružateljem elektroničkih komunikacijskih usluga u smislu NRO-a.
- 34 Sud je u svojoj presudi UPC Nederland (C-518/11, EU:C:2013:709) razmatrao pitanje analogno onome koje je sud koji je uputio zahtjev prvo postavio.

- 35 Taj predmet UPC Nederland odnosio se na uslugu pružanja kablenskog paketa radijskih i televizijskih programa koju je to društvo nudilo rezidentima jedne nizozemske općine.
- 36 U toj presudi Sud je istaknuo da Okvirna direktiva uspostavlja jasno razlikovanje između proizvodnje sadržaja, što implicira uredničku odgovornost, i prijenosa sadržaja, što isključuje svaku uredničku odgovornost. Sud je pojasnio da su sadržaj i njegov prijenos obuhvaćeni odvojenim propisima koji imaju svoje zasebne ciljeve (vidjeti presudu UPC Nederland, EU:C:2013:709, t. 41.).
- 37 Sud je također istaknuo da, ako se klijenti UPC Nederland BV-a pretplate radi pristupa osnovnom paketu dostupnom putem kabela koji nudi to društvo, to ipak ne implicira da ta djelatnost, koja se sastoji od prijenosa programâ koje stvaraju urednici sadržaja, u konkretnom slučaju radijskih i televizijskih kanala, prenoseći te programe do točke priključka njegove kablenske mreže u domovima njegovih pretplatnika, mora biti isključena iz pojma „elektroničke komunikacijske usluge“ u smislu članka 2. točke (c) Okvirne direktive (vidjeti presudu UPC Nederland, EU:C:2013:709, t. 43.).
- 38 Na temelju tih razmatranja, Sud je zaključio da je pružanje osnovnog paketa dostupnog putem kabela obuhvaćeno pojmom elektroničke komunikacijske usluge i stoga područjem materijalne primjene NRO-a ako se ta usluga sastoji od prijenosa signala kroz kablensku mrežu teledistribucije (vidjeti presudu UPC Nederland, EU:C:2013:709, t. 44.).
- 39 Sud je još pojasnio da okolnost da troškovi prijenosa koji se naplaćuju od pretplatnika obuhvaćaju naknadu koja se duguje radiotelevizijskim kanalima i pristojbe koje se plaćaju tijelima kolektivnog upravljanja autorskim pravima na ime prijenosa sadržaja djela ne može biti prepreka za kvalifikaciju usluge koju pruža UPC Nederland BV kao „elektroničke komunikacijske usluge“ u smislu NRO-a (vidjeti presudu UPC Nederland, EU:C:2013:709, t. 46.).
- 40 Međutim, kao i UPC Nederland BV te kao što to proizlazi iz spisa podnesenog Sudu u ovom predmetu, UPC ne proizvodi sâm radijske i televizijske programe koje prenosi i ne preuzima uredničku odgovornost za njihov sadržaj. K tomu, pretplata na uslugu koju pruža UPC obuhvaća ne samo troškove prijenosa nego i naknade koje se plaćaju tijelima radiodifuzije i društvima kolektivnog upravljanja u okviru objave sadržaja emitiranih programa.
- 41 Usto, kao što to proizlazi iz članka 2. točaka (a) i (c) Okvirne direktive, okolnost da se prijenos signala u elektroničkim komunikacijskim mrežama obavlja putem kabela ili putem satelitske infrastrukture uopće nije odlučujuća za potrebe tumačenja pojma „elektroničke komunikacijske usluge“ u smislu te direktive.
- 42 Međutim, UPC ističe da ne pruža elektroničku komunikacijsku uslugu u smislu članka 2. točke (c) Okvirne direktive jer ne prenosi nikakav signal i ne posjeduje elektroničku komunikacijsku mrežu, tj. satelitsku infrastrukturu. U tu svrhu koristi se uslugama i opremom trećih osoba.
- 43 U tom pogledu treba istaknuti da okolnost da se prijenos odvija putem infrastrukture koja ne pripada UPC-u nije relevantna za kvalifikaciju naravi usluge. Naime, u tom pogledu jedino je relevantna činjenica da je UPC odgovorna osoba prema krajnjim korisnicima prijenosa signala koja im jamči pružanje usluge na koju su se pretplatili.
- 44 Svako drugo tumačenje znatno bi smanjilo doseg NRO-a, štetno utjecalo na koristan učinak odredaba koje sadrži i posljedično ugrozilo ostvarenje ciljeva tog okvira. Naime, budući da je konačni cilj NRO-a, kako to proizlazi iz uvodne izjave 5. Direktive 2009/140, uspostaviti pravo unutarnje tržište elektroničkih komunikacija, u okviru kojeg ih u konačnici treba uređivati samo pravo tržišnog natjecanja, isključenje djelatnosti poduzeća kao što je UPC iz njegovog područja primjene zbog toga što ono nije vlasnik satelitske infrastrukture koja omogućuje prijenos signala lišilo bi NRO znatnog dijela njegovog dosega (vidjeti, u tom smislu, presudu UPC Nederland, EU:C:2013:709, t. 45.).

- 45 Iako tumačenje Suda u spomenutoj presudi UPC Nederland omogućuje odgovor na pitanje kvalifikacije usluge koju pruža UPC u smislu NRO-a, ipak je važno naglasiti da je ta usluga podvrgnuta uvjetovanom pristupu jer pretplatnici UPC-a imaju pristup jedino programima koji se prenose putem satelita nakon dekodiranja.
- 46 Ta okolnost navela je sud koji je uputio zahtjev da se zapita treba li uslugu koju pruža UPC, umjesto uslugom elektroničkih komunikacija u smislu članka 2. točke (c) Okvirne direktive, smatrati „sustavom uvjetovanog pristupa“ u smislu članka 2. točke (f) te direktive.
- 47 Kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točki 43. svojeg mišljenja, čini se da se ta dvojba suda koji je uputio zahtjev temelji na pretpostavci prema kojoj se elektronička komunikacijska usluga i sustav uvjetovanog pristupa međusobno isključuju.
- 48 Ta je pretpostavka pogrešna.
- 49 Naime, treba podsjetiti da članak 2. točka (f) Okvirne direktive definira „sustav uvjetovanog pristupa“, u smislu te odredbe, kao „bilo koju tehničku mjeru i/ili rješenje kojim se omogućuje pristup zaštićenim radiodifuzijskim uslugama u razumljivom obliku uz uvjet plaćanja pretplate ili drugi oblik prethodnog pojedinačnog odobrenja“.
- 50 Iz te odredbe proizlazi da sustav uvjetovanog pristupa predstavlja način pristupa radiodifuzijskoj usluzi i pretpostavlja implementaciju tehničke opreme čiji je cilj ograničiti pristup toj usluzi jedino na osobe koje su se pretplatile kod pružatelja te usluge. Međutim, sustav uvjetovanog pristupa ne omogućuje, sam za sebe, pristup radiodifuzijskoj usluzi. Taj pristup ipak ovisi o prijenosu signala kroz elektroničku komunikacijsku mrežu.
- 51 Implementacija sustava uvjetovanog pristupa stoga je izravno povezana s pružanjem zaštićene usluge. Naime, u svim slučajevima u kojima je operater sustava uvjetovanog pristupa istodobno pružatelj usluge radiodifuzije radijskih i televizijskih programa, za što se čini da je slučaj u glavnom postupku, radi se o jedinstvenoj usluzi u okviru koje pružanje radiodifuzijske usluge predstavlja središnji element djelatnosti koju obavlja taj operater, a sustav uvjetovanog pristupa sporedni je element.
- 52 Uzimajući u obzir njegovu sporednu narav, sustav uvjetovanog pristupa može se povezati s elektroničkom komunikacijskom uslugom koja se sastoji od radiodifuzije radijskih i televizijskih programa, a da ta usluga ne izgubi svojstvo elektroničke komunikacijske usluge.
- 53 Taj zaključak potvrđuje članak 2. točka (e.a.) Okvirne direktive prema kojem su sustavi uvjetovanog pristupa usluge povezane s elektroničkom komunikacijskom mrežom i/ili elektroničkom komunikacijskom uslugom koje omogućavaju osiguranje usluga preko te mreže i/ili usluge.
- 54 Usto, ako je i točno da Direktiva 98/84 uspostavlja posebne odredbe za sustave uvjetovanog pristupa, prema njezinom članku 1. područje primjene te direktive svejedno je ograničeno na usklađivanje propisa država članica o mjerama u borbi protiv nezakonitih uređaja koji omogućuju neovlašten pristup zaštićenim uslugama. Stoga ta direktiva ne utječe na kvalifikaciju elektroničke komunikacijske usluge čiji je sadržaj podvrgnut uvjetovanom pristupu.
- 55 Nadalje, što se tiče pitanja treba li pružatelja usluge kakvu pruža UPC smatrati pružateljem elektroničkih komunikacijskih usluga u smislu NRO-a, treba istaknuti da ni Okvirna direktiva ni Direktiva o ovlaštenju ne sadrže definiciju pojma pružatelja elektroničkih komunikacijskih usluga.
- 56 Međutim, članak 2. točka (k) Okvirne direktive definira pojam „pretplatnika“ kao svaku fizičku ili pravnu osobu koja je sklopila ugovor s „[pružateljem] javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga“.

- 57 Stoga treba zaključiti da je pružatelj elektroničkih komunikacijskih usluga, u smislu članka 2. točke (c) Okvirne direktive, pružatelj elektroničkih komunikacijskih usluga u smislu te direktive.
- 58 Prema tome, na prvo, peto i šesto pitanje treba odgovoriti da članak 2. točku (c) Okvirne direktive treba tumačiti tako da je usluga koja se sastoji od naplatnog pružanja uvjetovanog pristupa paketu koji se prenosi putem satelita, a koji se sastoji od usluga radijske i televizijske radiodifuzije, obuhvaćena pojmom „elektroničke komunikacijske usluge“ u smislu te odredbe. Činjenica da ta usluga uključuje sustav uvjetovanog pristupa, u smislu članka 2. točaka (e.a.) i (f) Okvirne direktive, u tom pogledu nije relevantna. Operatera koji pruža uslugu poput one u glavnom postupku treba smatrati pružateljem elektroničkih komunikacijskih usluga u smislu Okvirne direktive.

Sloboda pružanja usluga

Drugo pitanje

- 59 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita predstavlja li u okolnostima poput onih u glavnom postupku usluga koja se sastoji od naplatnog pružanja uvjetovanog pristupa paketu koji se prenosi putem satelita, a koji se sastoji od usluga radijske i televizijske radiodifuzije, uslugu u smislu članka 56. UFEU-a.
- 60 Nije sporno da je UPC društvo s poslovnim nastanom u Luksemburgu i da pretplatnicima u drugim državama članicama pruža pakete usluga radijske i televizijske radiodifuzije.
- 61 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, emitiranje televizijskih poruka i njihov prijenos obuhvaćeni su odredbama Ugovora koje se tiču pružanja usluga (vidjeti, u tom smislu, presude De Coster, C-17/00, EU:C:2001:651, t. 28. kao i United Pan-Europe Communications Belgium i dr., C-250/06, EU:C:2007:783, t. 28.).
- 62 Međutim, pitanje treba li nacionalni propis u sektoru elektroničkih komunikacijskih usluga, kao što je to Zakon br. C iz 2003., razmotriti u odnosu na članak 56. UFEU-a ovisi o stupnju usklađenosti u tom sektoru unutar Unije.
- 63 Naime, svaku nacionalnu mjeru u području koje je u potpunosti usklađeno na razini Unije treba ocijeniti ne u odnosu na odredbe primarnog prava, nego na odredbe te mjere usklađivanja (vidjeti osobito presude Deutscher Apothekerverband, C-322/01, EU:C:2003:664, t. 64. i Citroën Belux, C-265/12, EU:C:2013:498, t. 31.).
- 64 U tom pogledu treba istaknuti da, prema uvodnoj izjavi 7. Okvirne direktive, „odredbe ove Direktive i posebnih direktiva [koje čine NRO] ne dovode u pitanje mogućnost da svaka država članica poduzima neophodne mjere s ciljem zaštite njenih osnovnih sigurnosnih interesa, očuvanja općeg interesa i javne sigurnosti, dopuštanja istražnih radnji, otkrivanja i sudskog gonjenja kaznenih djela, kao i uspostavljanja, od strane državnih regulatornih tijela, posebnih i proporcionalnih obveza za pružatelje elektroničkih komunikacijskih usluga“.
- 65 Stoga članak 1. stavak 3. Okvirne direktive predviđa da se ne dovode u pitanje mjere donesene na nacionalnoj razini u skladu sa zakonodavstvom Zajednice u vezi s postizanjem ciljeva od općeg značenja.
- 66 Nadalje, iz članka 8. stavka 1. Okvirne direktive proizlazi da države članice osiguravaju da državna regulatorna tijela poduzmu sve opravdane mjere u svrhu promicanja tržišnog natjecanja u području pružanja elektroničkih komunikacijskih usluga, razvoja unutarnjeg tržišta i potpore interesa građana Unije te da su te mjere proporcionalne tim ciljevima.

- 67 Isto tako, uvodna izjava 15. Direktive o ovlaštenju navodi da uvjeti koji se mogu postaviti u okviru općeg ovlaštenja trebaju biti ograničeni samo na one koji su strogo nužni za osiguranje udovoljavanja zahtjevima i obvezama iz prava Zajednice i nacionalnog zakonodavstva sukladnog pravu Zajednice.
- 68 Direktiva o pristupu u svojem članku 9. stavku 1. propisuje da državna regulatorna tijela mogu odrediti obveze transparentnosti u vezi s međupovezivanjem i/ili pristupom, kojima se traži od operatora da objave određene informacije.
- 69 Napokon, u presudi Telekomunikacija Poljska (C-522/08, EU:C:2010:135, t. 29.) Sud je, nakon što je zaključio da se članak 20. Direktive o univerzalnoj usluzi primjenjuje ne dovodeći u pitanje nacionalne propise o zaštiti potrošača koji su u skladu s pravom Unije, ustvrdio da Okvirna direktiva i Direktiva o univerzalnoj usluzi ne predviđaju potpunu usklađenost aspekata vezanih za zaštitu potrošača.
- 70 S obzirom na to, treba zaključiti da sektor elektroničkih komunikacijskih usluga nije u potpunosti usklađen pravom Unije te nacionalno zakonodavstvo u glavnom postupku u pogledu aspekata koji nisu obuhvaćeni NRO-om posljedično treba razmotriti u odnosu na članak 56. UFEU-a.
- 71 Ipak, NMHH i mađarska vlada predlažu da se na drugo pitanje odgovori niječno jer UPC ne obavlja nikakvu djelatnost pružanja usluga radijske i audiovizualne radiodifuzije u državi članici svojeg sjedišta.
- 72 U tom pogledu, dovoljno je podsjetiti da pravo gospodarskog subjekta s poslovnim nastanom u jednoj državi članici da pruža usluge u drugoj državi članici, što je propisano člankom 56. UFEU-a, nije podvrgnuto uvjetu da taj subjekt također pruža te usluge u državi članici u kojoj ima poslovni nastan. Naime, taj članak jedino zahtijeva da pružatelj ima poslovni nastan u državi članici različitoj od države članice primatelja (vidjeti presudu Carmen Media Group, C-46/08, EU:C:2010:505, t. 43. i navedenu sudsku praksu).
- 73 Nadalje, češka, rumunjska i slovačka vlada ističu da djelatnost koju obavlja UPC na mađarskom državnom području nije obuhvaćena područjem primjene članka 56. UFEU-a jer ta djelatnost nije privremene ili povremene naravi, nego je stalna i sustavna. S obzirom na to, UPC se prema njihovom mišljenju pogrešno poziva na primjenu odredaba o slobodi pružanja usluga zajamčenoj tim člankom.
- 74 Također treba ustvrditi da nijedna odredba Ugovora ne omogućuje apstraktno određivanje trajanja ili učestalosti od koje se isporuka usluge ili određene vrste usluge u drugoj državi članici više ne može smatrati pružanjem usluga, pa pojam „usluge“ u smislu Ugovora može obuhvaćati vrlo različite usluge, uključujući usluge koje se pružaju tijekom duljeg razdoblja, čak više godina (vidjeti presude Schnitzer, C-215/01, EU:C:2003:662, t. 30. i 31. kao i Duomo Gpai i dr., C-357/10 do C-359/10, EU:C:2012:283, t. 32.).
- 75 Posljedično, sama činjenica da gospodarski subjekt s poslovnim nastanom u jednoj državi članici pruža istovjetne ili slične usluge više ili manje učestalo ili redovito u drugoj državi članici, a da u njoj ne raspolaže infrastrukturom koja mu omogućuje trajno i kontinuirano obavljanje profesionalne djelatnosti, i da se korištenjem te infrastrukture obraća, među ostalim, državljanima te države članice nije dovoljna da se smatra da on ima poslovni nastan u toj državi članici (presuda Schnitzer, EU:C:2003:662, t. 32.).
- 76 Usto, treba naglasiti da okolnost da je poduzeće uspostavilo poslovni nastan u jednoj državi članici radi izbjegavanja zakonodavstva druge države članice ne isključuje to da se njegova emitiranja mogu smatrati uslugama u smislu Ugovora. Naime, to je pitanje odvojeno od pitanja koje mjere država članica smije poduzeti radi sprečavanja pružatelja usluga s poslovnim nastanom u drugoj državi da zaobiđe njezino unutarnje zakonodavstvo (vidjeti presudu TV10, C-23/93, EU:C:1994:362, t. 15.).

- 77 K tome, korištenje temeljnom slobodom s ciljem izvlačenja koristi od pogodnijeg zakonodavstva druge države članice nije samo za sebe dovoljno za zaključak o postojanju zlorabe te slobode (vidjeti, u tom smislu, presudu Cadbury Schweppes i Cadbury Schweppes Overseas, C-196/04, EU:C:2006:544, t. 37.).
- 78 S obzirom na prethodno navedeno, na drugo pitanje treba odgovoriti da u okolnostima poput onih u glavnom postupku usluga koja se sastoji od naplatnog pružanja uvjetovanog pristupa paketu koji se prenosi putem satelita, a koji se sastoji od usluga radijske i televizijske radiodifuzije, predstavlja uslugu u smislu članka 56. UFEU-a.

Četvrto pitanje

- 79 Svojim četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti želi znati jesu li postupci nadzora u vezi s elektroničkim komunikacijskim uslugama poput onih u glavnom postupku u nadležnosti tijela države članice u kojoj se nalaze primatelji tih usluga ili tijela države članice na čijem državnom području poduzeće koje pruža te usluge ima sjedište.
- 80 To pitanje proizlazi iz rasprave u glavnom postupku o materijalnoj i teritorijalnoj nadležnosti luksemburških i mađarskih tijela u pogledu postupaka nadzora primjenjivih na djelatnosti radijske i audiovizualne radiodifuzije koje se vode s luksemburškog državnog područja, a namijenjene su osobama na mađarskom državnom području.
- 81 Treba podsjetiti da se glavni postupak odnosi na zakonitost novčane kazne koju je NMHH odredio UPC-u zbog toga što je to društvo odbilo priopćiti NMHH-u podatke o ugovornom odnosu između UPC-a i jednog njegovog pretplatnika. Taj zahtjev za podatke podnesen je u okviru postupka nadzora tržišta protiv UPC-a nastavno na pritužbe pretplatnikâ tog društva.
- 82 Iz točke 58. ove presude proizlazi da UPC na mađarskom državnom području pruža „elektroničke komunikacijske usluge“ u smislu članka 2. točke (c) Okvirne direktive.
- 83 U tom je kontekstu UPC-ova difuzija paketâ usluga radijske i audiovizualne radiodifuzije podvrgnutih uvjetovanom pristupu i koji se mogu primati putem satelita pretplatnicima u Mađarskoj obuhvaćena NRO-om i posebno Direktivom o ovlaštenju.
- 84 U tom smislu treba istaknuti da, u skladu s člankom 6. stavcima 1. i 3. Direktive o ovlaštenju, opće ovlaštenje za pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža ili usluga može podlijegati jedino uvjetima navedenima u dijelu A Priloga toj direktivi.
- 85 Također treba upozoriti na to da, na temelju članka 11. stavka 1. točke (b) Direktive o ovlaštenju, čitano zajedno s uvjetom 8. dijela A Priloga toj direktivi, državna tijela mogu od poduzeća zahtijevati dostavu informacija koje su razumno potrebne i objektivno opravdane kako bi im se omogućila provjera poštovanja uvjetâ zaštite potrošača, kad zaprimu žalbu ili vode istragu na vlastitu inicijativu.
- 86 Iz toga slijedi da prema trenutnom stanju prava Unije Direktiva o ovlaštenju za nadležna nacionalna tijela ne predviđa nikakvu obvezu u pogledu priznavanja odluka o ovlaštenju donesenih u državi iz koje se pružaju usluge o kojima je riječ.
- 87 Posljedično, država članica na čijem se državnom području nalaze primatelji elektroničkih komunikacijskih usluga može podvrgnuti pružanje tih usluga određenim uvjetima u skladu s odredbama te direktive.
- 88 S obzirom na to, na četvrto pitanje treba odgovoriti da su postupci nadzora u vezi s elektroničkim komunikacijskim uslugama poput onih u glavnom postupku u nadležnosti tijela države članice u kojoj se nalaze primatelji tih usluga.

Treće pitanje

89 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita može li se članak 56. UFEU-a tumačiti tako da se protivi tomu da tijela države članice poduzećima koja na državnom području te države pružaju elektroničke komunikacijske usluge poput onih u glavnom postupku nametnu obvezu registriranja tih usluga i osnivanja u toj državi podružnice ili odvojenog pravnog subjekta od onoga koji se nalazi u državi članici iz koje se emitira.

– Dopuštenost

90 NMHH i mađarska vlada smatraju da treće pitanje nije dopušteno.

91 Tvrde da glavni postupak nema veze ni s pravom poslovnog nastana ni s aspektima prava Unije povezanim s prekograničnim uslugama koji su istaknuti u tom pitanju. Prema njima, tim bi pitanjem sud koji je uputio zahtjev otvorio probleme drukčije naravi od one u ovom predmetu. Radi se o pitanju o kojem sud koji je uputio zahtjev ne treba odlučiti i koje stoga nije relevantno za rješenje spora u glavnom postupku.

92 U tom smislu, treba imati na umu da je, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, postupak utvrđen člankom 267. UFEU-a instrument suradnje između Suda i nacionalnih sudova zahvaljujući kojem Sud dostavlja nacionalnim sudovima tumačenja prava Unije koja su im potrebna za rješavanje sporova (vidjeti osobito presudu *Fish Legal i Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, t. 29.).

93 Za pitanja o tumačenju prava Unije koja je uputio nacionalni sud u pravnom i činjeničnom okviru i čiju točnost Sud ne provjerava vrijedi pretpostavka relevantnosti. Sud može odbiti odlučiti o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud samo ako je posve očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili glavnim postupkom, u slučaju kada je problem hipotetski ili kada Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se mogao dati koristan odgovor na postavljena pitanja (vidjeti osobito presudu *Fish Legal i Shirley*, EU:C:2013:853, t. 30).

94 U ovom slučaju sud koji je uputio zahtjev, nastavno na zahtjev Suda za pojašnjenje na temelju članka 101. stavka 1. Poslovnika Suda, naveo je razloge zbog kojih bi mu odgovor na to pitanje mogao biti koristan, ako bi Sud utvrdio povredu članka 56. UFEU-a. Stoga nije očito da traženo tumačenje prava Unije nema nikakvu vezu s činjeničnim stanjem ili glavnim postupkom.

95 Prema tome, treće prethodno pitanje treba proglasiti dopuštenim.

– Meritum

96 U pogledu obveze registriranja usluge poput one u glavnom postupku u državi članici na čijem se državnom području ona pruža, treba istaknuti da iz članka 3. stavaka 2. i 3. Direktive o ovlaštenju proizlazi da pružatelj elektroničkih komunikacijskih usluga može biti obavezan, prije započinjanja svoje djelatnosti, podnijeti državnom regulatornom tijelu prijavu koja mora sadržavati minimalne informacije potrebne kako bi se tom tijelu omogućilo vođenje evidencije.

97 Iz članka 3. stavaka 2. i 3. Direktive o ovlaštenju također proizlazi da te informacije moraju biti ograničene na ono što je nužno za identifikaciju davatelja, kao što su registracijski brojevi trgovačkih društava, davateljeve osobe za kontakt, davateljeva adresa, kratki opis mreže ili usluge te procijenjeni datum započinjanja djelatnosti. Ta odredba također precizira da pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga ne može biti podvrgnuto tome da to poduzeće ishodi izričitu dozvolu ni bilo koji drugi upravni akt. K tome, nakon što je izvršilo prijavu, poduzeće može započeti sa svojom djelatnošću.

- 98 U tom pogledu treba istaknuti da, kao što je Sud naveo u točki 70. ove presude, okolnost da Okvirna direktiva i posebne direktive koje čine NRO, među kojima i Direktiva o ovlaštenju, ne usklađuju u potpunosti nacionalna zakonodavstva u sektoru elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga nije zapreka da zakonodavac Unije u pogledu određenih posebnih aspekata NRO-a utvrdi manevarski prostor državama članicama u strogim granicama.
- 99 Upravo je to slučaj s člankom 3. Direktive o ovlaštenju, koji sadrži pravni okvir o uvjetima koje regulatorna tijela jedne države članice mogu nametnuti kako bi se poduzećima s poslovnim nastanom u drugim državama članicama omogućilo da na državnom području te države pružaju elektroničke komunikacijske usluge.
- 100 Stoga treba zaključiti da je obveza nametnuta poduzećima koja pružaju elektroničke komunikacijske usluge da registriraju te usluge pri regulatornim tijelima države članice na čijem se državnom području te usluge pružaju izričito predviđena u Direktivi o ovlaštenju. Posljedično, članak 56. UFEU-a ne protivi se tomu da države članice nametnu takvu obvezu, pod uvjetom da poštuju zahtjeve utvrđene u članku 3. Direktive o ovlaštenju.
- 101 U pogledu obveze prema kojoj poduzeće koje želi pružati elektroničke komunikacijske usluge u državi članici različitoj od one u kojoj ima poslovni nastan mora osnovati podružnicu ili odvojeni pravni subjekt, treba podsjetiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi članak 56. UFEU-a nalaže ne samo zabranu svake diskriminacije pružatelja usluga na osnovi njegove nacionalnosti ili činjenice da ima poslovni nastan u državi različitoj od one u kojoj usluga treba biti pružena nego i ukidanje svakog ograničenja, čak i ako se ono jednako primjenjuje na domaće pružatelje usluga kao i na one iz drugih država članica, koje po svojoj prirodi zabranjuje, otežava ili čini manje privlačnima djelatnosti pružatelja usluge koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici u kojoj zakonito pruža slične usluge (presuda Konstantinides, C-475/11, EU:C:2013:542, t. 44.).
- 102 Treba zaključiti da odredba nacionalnog prava prema kojoj poduzeće s poslovnim nastanom u drugoj državi članici mora uspostaviti stalni poslovni nastan u državi članici u kojoj želi pružati elektroničke komunikacijske usluge krši zabranu svakog ograničenja slobode pružanja usluga predviđenu u članku 56. UFEU-a.
- 103 Doduše, ograničenja te slobode mogu se općenito odobriti za derogatorne mjere, zbog razloga javnog poretka, javne sigurnosti i javnog zdravlja, izričito predviđenih u članku 52. UFEU-a, koji se na to područje primjenjuju na temelju članka 62. UFEU-a, ili ako je to opravdano, u skladu sa sudskom praksom Suda, važnim razlozima u općem interesu (presuda Garkalns, C-470/11, EU:C:2012:505, t. 35.).
- 104 Međutim, obveza uspostave poslovnog nastana negacija je slobode pružanja usluga i ima za posljedicu lišenje članka 56. UFEU-a svakog korisnog učinka (vidjeti, u tom smislu, presude Komisija/Njemačka, C-205/84, EU:C:1986:463, t. 52. i Komisija/Njemačka, C-546/07, EU:C:2010:25, t. 39.).
- 105 U svakom slučaju, i kako je to istaknula nezavisna odvjetnica u točkama 89. i 91. svojeg mišljenja, mogućnosti šire kontrole koju bi omogućilo osnivanje podružnice ili odvojenog pravnog subjekta nisu opravdane u predmetu u glavnom postupku.
- 106 S obzirom na prethodno navedeno, na treće pitanje treba odgovoriti da članak 56. UFEU-a treba tumačiti tako da:
- se ne protivi tomu da države članice poduzećima koja na njihovom državnom području pružaju elektroničke komunikacijske usluge poput onih u glavnom postupku nametnu obvezu registriranja tih usluga, pod uvjetom da poštuju zahtjeve utvrđene u članku 3. Direktive o ovlaštenju, i

- se, naprotiv, protivi tomu da su poduzeća koja žele pružati elektroničke komunikacijske usluge poput onih u glavnom postupku u državi članici različitoj od one na čijem državnom području imaju poslovni nastan obvezna u toj državi osnovati podružnicu ili odvojeni pravni subjekt od onoga koji se nalazi u državi članici iz koje se emitira.

Troškovi

- ¹⁰⁷ Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

1. Članak 2. točku (c) Direktive 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (Okvirna direktiva), kako je izmijenjena Direktivom 2009/140/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009., treba tumačiti tako da je usluga koja se sastoji od naplatnog pružanja uvjetovanog pristupa paketu koji se prenosi putem satelita, a koji se sastoji od usluga radijske i televizijske radiodifuzije, obuhvaćena pojmom „elektroničke komunikacijske usluge“ u smislu te odredbe.

Činjenica da ta usluga uključuje sustav uvjetovanog pristupa, u smislu članka 2. točaka (e.a.) i (f) Direktive 2002/21, kako je izmijenjena Direktivom 2009/140, u tom pogledu nije relevantna.

Operatera koji pruža uslugu poput one u glavnom postupku treba smatrati pružateljem elektroničkih komunikacijskih usluga u smislu Direktive 2002/21, kako je izmijenjena Direktivom 2009/140.

2. U okolnostima poput onih u glavnom postupku usluga koja se sastoji od naplatnog pružanja uvjetovanog pristupa paketu koji se prenosi putem satelita, a koji se sastoji od usluga radijske i televizijske radiodifuzije, predstavlja uslugu u smislu članka 56. UFEU-a.
3. Postupci nadzora u vezi s elektroničkim komunikacijskim uslugama poput onih u glavnom postupku u nadležnosti su tijela države članice u kojoj se nalaze primatelji tih usluga.
4. Članak 56. UFEU-a treba tumačiti tako da:

- se ne protivi tomu da države članice poduzećima koja na njihovom državnom području pružaju elektroničke komunikacijske usluge poput onih u glavnom postupku nametnu obvezu registriranja tih usluga, pod uvjetom da poštuju zahtjeve utvrđene u članku 3. Direktive 2002/20/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o ovlaštenju u području elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga (Direktiva o ovlaštenju), kako je izmijenjena Direktivom 2009/140, i

- se, naprotiv, protivi tomu da su poduzeća koja žele pružati elektroničke komunikacijske usluge poput onih u glavnom postupku u državi članici različitoj od one na čijem državnom području imaju poslovni nastan obvezna u toj državi osnovati podružnicu ili odvojeni pravni subjekt od onoga koji se nalazi u državi članici iz koje se emitira.

Potpisi